

В. В. Роєнко,

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

ОСОБЛИВОСТІ СХЕМНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

На сьогодні інститут страхування в Україні лише частково виконує свою соціально-економічну роль в суспільстві. Попри поступове збільшення рівня капіталізації страхових компаній, приходу на вітчизняний ринок іноземних інвесторів та загалом нарощення обсягу страхових премій досі відсутня довіра населення до діяльності страхових компаній. Однією з причин вище обумовленої проблеми можна вважати низький рівень ефективності державного регулювання, контролю та нагляду за страховою діяльністю. У зв'язку з цим інструментарій страхової галузі активно використовується для оптимізації фінансових ресурсів суб'єктів господарювання.

Враховуючи реалії вітчизняного страхового ринку, можна виокремити 3 види страхових компаній, які принципово відрізняються кінцевою метою їх функціонування, а саме: класичні (захист майнових інтересів страхувальників), кептивні (задоволення фінансових інтересів акціонерів), схемні (задоволення інтересів осіб, які формально не пов'язані з діяльністю страхової компанії).

Основний зміст операцій схемних компаній полягає в тому, що під виглядом страхових правовідносин відбуваються різноманітні дії, спрямовані на мінімізацію податкового навантаження суб'єктів господарювання, легалізацію доходів, отриманих незаконним шляхом, через переведення безготівкових коштів у готівку.

Незважаючи на численні спроби переходу страхових компаній на загальну систему оподаткування, в Україні страховики досі сплачують 3 % з валових премій, тоді як інші суб'єкти господарювання – 18% з прибутку. З метою зменшення податкового навантаження страхова компанія укладає фіктивний договір на страхування деяких фінансових або майнових

ризиків, що дозволяє зменшити базу оподаткування податку на прибуток страхувальника, оскільки витрати на придбання страхових полісів зараховуються до складу валових витрат від основної діяльності. Потім страхова компанія перестраховує ризики у фіктивній компанії, за що отримує винагороду в розмірі 7-8% від обсягу премії. У підсумку страхувальник замість 18% сплачує близько 10% податку (7-8% винагорода + 3% податку на валові премії страховика).

На думку експертів, щороку український бізнес за рахунок використання фіктивних страхових операцій економить на сплаті податків близько 1,5 млрд. грн.

Найбільш поширеним способом легалізації злочинних доходів з використанням страхової компанії та переведенням безготівкових коштів у готівку є використання цінних паперів, що мають ознаки фіктивності. Сутність даної схеми полягає в наступному: суб'єкт господарювання (страхувальник) сплачує кошти страховій компанії у вигляді страхових платежів, потім страхова компанія частину даних коштів інвестує в неліквідні цінні папери технічного емітенту, який перераховує кошти як фінансова допомога іншому суб'єкту господарювання, які в подальшому знімаються готівкою.

Отже, основними причинами схемного страхування в Україні є недосконалість законодавства стосовно оподаткування страхових компаній та інших суб'єктів господарювання, низький рівень державного контролю за перестраховою діяльністю, нерозвинутість страхового ринку.